

Årstaängsvägen 5 B, 117 43 Stockholm

08 556 02 910

info@svenskatecknare.se

www.svenskatecknare.se

LATHUND FÖR MEDLEMMAR

Vad är då problemet, varför ska man inte skriva på? Och vad kan du som upphovsman göra?

Om du får ett avtal från Bonniers – hör av dig till oss! Eller så kan du använda följande argument till ditt förslag. Ett avtal är ett förslag till dess båda parter har accepterat innehållet. Våra huvudinvändningar mot Bonniers nya avtal listas här lite utförligare.

Det måste ske en förändring på samtliga nedanstående punkter för att få ett rimligt förslag.

1. Upplåtelsens utformning och omfattning

Breda rättighetsupplåtelser innebär att du som upphovsman inte kan disponera över ditt eget verk. Det blir istället bokförlaget som bestämmer all användning. Detta kan både leda till inlåsning av verket men också att det är förlagen som håvar in all ersättning vid framtida nyttjanden. Såsom Bonnieravtalet är formulerat så omfattar upplåtelsen väldigt mycket och det är på sin plats att specificera och förtydliga vad som avses.

Åtgärd: begränsa upplåtelsen till utgivning på svenska språket i bokform (normalutgåva, pocketutgåva, kartonnage och bokklubbsutgåva) och till tillgängliggöranden i form av e-bok, MP3-bok, ljudbok och beställningstryck. Andra nyttjanden som idag inte är planerade får man avtala om och när det blir aktuellt.

2. Ersättningsnivåer och beräkningsgrunder

För vanlig bokutgivning ligger royaltynivåerna ungefär som förut. Beträffande andra nyttjanden så är ersättningarna både låga och också till sin konstruktion märkliga. I honorarvillkoren finns t ex inte mindre än åtta varianter av royaltyunderlag; F-pris, rea F-pris, F- pris med bokklubbsavdrag, medlemspris, introduktionspris, kronor per försålt exemplar, konsumentpris och nettointäkt. Den här floran av underlag gör det omöjligt för upphovsmännen att ha koll på sina intäkter. Kan någon svara på vad en nettointäkt är? Även royaltynivåerna i sig är orimliga, varför ska t ex förlaget ha 90 % av intäkterna vid beställningstryck?

Åtgärd: kräv att underlagen för beräkning av royalty skall vara F-priset (eller angivet försäljningspris när ett F-pris inte finns). Detta underlag, knutet till tydliga (och rimliga!) regler om när rabatteringar får ske och en tydlig redovisningsskyldighet för förlaget, är enda möjligheten för en upphovsman att beräkna och kontrollera sina intäkter. Ersättningsnivåerna för förlagets nyttjanden måste också kunna vara föremål för förhandling och därmed utgöra en rimlig avvägning av båda parterers intresse.

3. Tidsfrister

Avtalet innehåller långa tidsfrister som kan leda till inlåsning av rättigheter.

Först har förlaget 24 månader (tidigare 18 månader) på sig att ge ut verket i traditionell tryckt bokform. Sedan kan man tänka ytterligare 24 månader innan man ger ut t ex en e-bok. Från denna tidpunkt har sedan förlaget rättigheterna i 7 år. Redan här är vi uppe i 11 år. Som kan förlängas ytterligare 7 år i taget om inte upphovsmannen, enligt en väldigt krånglig regel återtagit sina rättigheter.

Åtgärd: begär tydliga regler kring upplåtelsens omfattning i tiden. Det är grundläggande att det av avtalet lätt ska kunna utläsas när tidsfrister börjar löpa och hur länge de består. Optionstider får inte vara för långa och du bör också få betalt för dem. Upplåtna rättigheter skall också återgå inom rimlig tid när verket inte nyttjas längre.

4. Garantiarvodet

Bonniers avskaffar garantiarvodet och ersätter det med ett förskott. Det är inget fel i sig att ompröva garantiarvodet, det behövs med tanke på sjunkande upplagor och olika digitala nyttjanden. Men att en omprövning skulle leda till ensidigt dikterade villkor som innebär att du som upphovsman kan nu bli återbetalningsskyldig är inte rimligt. Det finns heller ingen bestämmelse om hur stort ett förskott skall vara.

Åtgärd: kräv tydliga bestämmelser om att återbetalning av förskottet inte kan ske annat tillfälle än vid utebliven leverans. Det ska också finnas regler om hur det ska beräknas för att garantera någon rimlig förutsebarhet och miniminivå.

5. Ytterligare försämringar

Bonniers har tagit bort den aktivitetsplikt som annars åligger förlagen. Förlagen är ju skyldiga att sörja för verkets marknadsföring och försäljning. Att Bonniers nu tar bort denna förpliktelse i sina avtal är en viktig signal om hur de ser på upphovsmännen. Det här är ett exempel på de förskjutningar till Bonniers egen fördel som avtalen innehåller tämligen genomgående.

Åtgärd: kräv att aktivitetsplikten skrivs in i avtalet igen. Det är en lika viktig markering från din sida som upphovsman.